

GOA

Gjeldsoffer-Alliansen

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
P.b. 8036 Dep
0030 OSLO

Deres ref:

201104560-/EROFJS

Vår ref:

BS

Dato:

05.03.12

HØRING – ENDRING I GJELDSORDNINGSLOVEN

Vi viser til departementets brev av 05.12.2011 om forslag til endringer i gjeldsordningsloven. Basert på 20 års erfaring vil vi kommentere de enkelte punkter.

4. Gjeldsforhandling for personer bosatt utenfor Norge

GOA støtter departementets forslag om å innføre muligheter for at personer bosatt utenfor Norge kan søke gjeldsordning.

5. Fellesnordisk anerkjennelse av gjeldsordningssaker

GOA støtter at departementet arbeider videre med spørsmålet om et fellesnordisk regelverk for gjensidig anerkjennelse av avgjørelser i gjeldsordningssaker.

6. Lokalisering av gjeldsordningssaker hos utpekte namsmenn

GOA støtter departementets forslag om å tillate lokalisering av gjeldsordningssaker hos utpekte namsmenn.

7. Standardiserte livsoppholdssatser ved gjeldsordning og tvangsfullbyrdelse (utleggstrekk)

GOA støtter departementets forslag om å innføre standardiserte satser for livsopphold ved utleggstrekk og gjeldsordning. GOA har i minst fem år lobbet for å få én felles sats for livsopphold ved utleggstrekk, da det i Norge er rundt 700 forskjellige namskontor som hver for seg kan fastsette satsen etter eget for godtbeholdende.

GOA har imidlertid motforestillinger til departementets forslag til satsenes størrelse. Vi vil ikke fremme noe forslag til satser, men setter søkelyset på hva som kan bli følgene dersom satsene blir for lave.

7-1 Balansen mellom skyldner og kreditorer

En gjenganger i høringsnotatet og arbeidsgruppens rapport er bekymring for balansen mellom kreditorer og skyldnere. I arbeidsgruppens rapport side 24 kan vi lese: «*Skyldnerens behov må imidlertid balanseres mot hensynet til at kreditorer skal få dekket sine krav og hensynet til den alminnelige betalingsmoralen i samfunnet.*» Til dette utsagnet vil GOA tillate seg å spørre:

Hvem er egentlig disse kreditorer som fortjener departementets og samfunnets omsorg?

For 30 år siden ville svaret vært enkelt: **I mange tilfeller en lokal sparebank.** Disse fulgte som regel etiske retningslinjer, og fortjente virkelig rettssamfunnets beskyttelse og omsorg.

Hvem er i dag kreditorer, som gjør mennesker til gjeldsslaver: I stor og stigende utstrekning kredittkortselskaper, mange eiet av utenlandske selskaper. Departementet kan umulig ha unngått å observere det råkjør som disse kortselskapene utøver, hinsides enhver etikk.

Arbeidsgruppens rapport side 15:

«Arbeidsgruppen bekymrer seg for at høye livsoppholdssatser vil medføre at personer med lav inntekt ikke vil få lån.»

Disse bekymringene vil GOA blankt avvise! Aldri har vel forbrukslån sittet løsere hos kortselskapene enn i dag! Disse selskapene ser ikke ut til å ta frarådningsplikten i Finansavtaleloven særlig høytidelig. Vi mener at loven må ta mer hensyn til skyldnernes interesser, og dette må komme til uttrykk i livsoppholdssatser som ikke skyver gjeldsofre ut i fattigdom!

7-2 Risikerer man at det blir færre frivillige ordninger?

Fylkesmannen i Oslo og Akershus rapporterer at i 2011 ble bare 11,2 % av ferdigbehandlede saker i Oslo oversendt til namsmannen med søknad om gjeldsordning, i Akershus var det 12,4 %. En av årsakene til denne gode løsningsgrad hos kommunale rådgivere, er sannsynligvis at ved de utenrettslige løsningene blir det ofte avtalt en lavere livsoppholdssats enn ved en offentlig ordning. Årsaken til at mange gjeldsofre aksepterer en lavere sats, mot å få en frivillig løsning, er at man da unngår betalingsanmerkninger og etterperioden på to år.

Riset bak speilet for kreditorene har vært, at uten en frivillig ordning, går saken til namsmannen og departementets livsoppholdssats blir tatt i bruk. GOA vil hevde at dersom satsene blir satt ned med nærmere kr. 3.000, vil mye av incitamentet for kreditorene til å akseptere frivillige ordninger forsvinne.

7-3 Én sats er nok

GOA vil anbefale at livsoppholdssatsen ved utleggstrekk bør være lik for kortvarige og langvarige trekk. To forskjellige satser vil gjøre det uoversiktlig for namsmennene.

7-4 Ikke fradrag for stordriftsfordeler

GOA vil fraråde at det fastsettes et fradrag for stordriftsfordeler i familier med mer enn tre personer. Et slikt fradrag vil ramme barnefamilier urimelig hardt. Mange vil sikkert hevde at regjeringen her gir med den ene hånden (barnesatsene opp 10 %), men tar med den andre hånden. (Noen "regnekunstnere" blant publikum vil kanskje finne ut at +10 % - 20 % = - 10 %.)

7-5 Ekstra reiseutgifter, ekstra for strømtopper

GOA anbefaler at forskriften bør gi mulighet for å beregne ekstra reiseutgifter som går utover satsen i forslaget (månedskort for Oslo). Eksempelvis er reiseutgifter for de som bor i store deler av Akershus og arbeider i Oslo ca. dobbelt så høye som sjablonen i SIFOs budsjettforslag. (For øvrig satte Ruter i februar opp satsene for månedskort i Oslo til kr. 620.) Forskriften bør også gi rom for ekstra utgifter når strømprisene periodevis blir svært høye.

7-6 La de svake grupper få litt jul

GOA anbefaler at mennesker med gjeldsordning får beholde den lille fordelten med halv skatt i desember, på linje med dem som har lønnstrekk. Vi har fått mange meldinger fra bl.a. enslige forsørgere som forteller om en trang jul, hvor de ikke har råd til julegaver til barna. SIFOs forskning har påpekt at gruppen som i dag får gjeldsordning, er meget svak i forhold til for noen år siden. Med den kraftige reduksjon i livsopphold som departementet nå legger opp til, bør det være rom for å strekke ut en hånd til disse svake gruppene.

Dette burde ikke komme i konflikt med begrepet støtende.

7-7 Motivasjon for å stå i arbeid

GOA mener at det er et godt moment at skyldners motivasjon til å stå i arbeid bør opprettholdes ved at livsoppholdet ved utleggstrekk blir høyere enn sosialsatsen. (Dette blir også påpekt av Vibeke Løvold: «Utleggstrekk» side 147.) Spørsmålet blir om forskjellen mellom den foreslåtte sats og sosialsatsen er tilstrekkelig til å opprettholde motivasjonen til arbeid.

7-8 Antallet opphevelser av gjeldsordninger må ikke øke

GOA ser det som svært viktig at livsoppholdssatsen ikke blir satt så lavt at for mange gjeldsofre mister sin gjeldsordning underveis.

På den annen side må det påpekes at også de mennesker som av ulike årsaker får sin gjeldsordning opphevet, vil få problemer dersom livsoppholdssatsen blir for lav. Uten mulighet til en ny gjeldsordning, blir mange henvist til å leve resten av livet, inklusive pensjonisttilværelsen, med utleggstrekk fra namsmannen. Denne tidsperioden kan bli vesentlig lenger enn en normal gjeldsordningsperiode, og dette bør tale for at livsoppholdssatsen ikke blir for lav.

7-9 Justeringsmekanismen

GOA anser det som svært viktig at livsoppholdssatsen blir opprettholdt på et nivå som er tilpasset samfunnsutviklingen.

Høringsnotat side 18: «*Det anbefales at satsene justeres årlig etter en fastsatt justeringsmekanisme.*»

GOA vil sterkt fokusere på at denne justeringsmekanismen ikke må medføre at kjøpekraften gradvis blir redusert. Dersom justeringsmekanismen blir konsumprisindeksen, kan det medføre en akterutseiling i forhold til den generelle velstandsutvikling. I arbeidsgruppens rapport side 13 fremkommer opplysninger som tydelig understøtter dette: «**Lønnsvekst for normalårsverk har siden 1992 vært 115 %, mens konsumprisveksten (KPI) har vært på 41,9 %!**»

7-10 Sosial kontakt

Ved fastsettelse av livsoppholdssatser bør det også tas hensyn til at den sosiale kontakten mellom mennesker har endret seg svært mye de siste 20-30 årene. Mens man tidligere inviterte folk hjem, skjer i dag mye av den sosiale kontakten mellom mennesker på kafeer og kaffebarer. Det er mye lettere å bli, eller føle seg sosialt utstøtt, hvis en aldri får anledning til å møte venner på den nye måten å treffes på.

7-11 Et regneeksempel

GOA vil vise et eksempel på hva et for lavt livsopphold kan føre til for en uføretrygdet person:

Netto inntekt pr. mnd.	13.202
Bostøtte	3.000
Sum	16.202
Livsopphold	7.576
Husleie	6.500
Sum	14.076
Må betales til kreditorene	2.126

Her kan vi trygt si at kr. 2.126 av denne personens **bostøtte** vil gå direkte til kreditorene, på årsbasis vil dette utgjøre kr. 25.512. Er dette den rette måten å bruke fellesskapets midler på?

7-12 Satsene for etablerte gjeldsordninger må ikke settes ned

Høringsnotatet side 18. «*Det foreslås å etablere en overgangsordning i gjeldsordningssakene, slik at lovendringen i minst mulig grad griper inn i etablerte ordninger.*» Her vil GOA rette en kraftig advarsel!

Satsene for etablerte ordninger må for all del ikke settes ned. Mange mennesker har gått inn på en gjeldsordning i den forvisning at satsene skulle være. Noen ville kanskje unnlatt å etablere en ordning dersom satsen hadde vært kr. 3.000 lavere. Vi nevner en viktig faktor: En frivillig gjeldsordning er en avtale mellom to parter, det vil være i strid med all rettferdighetssans dersom regjeringen skal rokke ved denne avtalen.

Riktignok har statsråden 12.12.2011 sendt ut en pressemelding som forteller at: «*De som allerede har fått en gjeldsordning berøres ikke av forslaget.*»

En overgangsordning burde være unødvendig. Nye satser må gjelde fra en bestemt dato!

10. Forslag til endringer i gjeldsordningsloven

GOA støtter departementets forslag til ny § 7-9. Det er på tide at det blir lovfestet sanksjoner mot kreditorer som ikke følger loven. GOA vil foreslå at sanksjoner innføres i flere lover som verner forbrukernes interesser.

Høringsuttalelsen er behandlet på styremøte i GOA 29. februar 2012.

Med vennlig hilsen

GJELDSOFFER-ALLIANSEN

Bengt Scheldt
Bengt Scheldt